

Műfordítói, műfordítással kapcsolatos tevékenységem négy csoportra osztható.

Az **első csoportba** az ókori történetírók fordításai tartoznak görög nyelvből. Mivel a történetírás az ókori elképzelések szerint nem szakirodalomnak, hanem szépirodalomnak számított, ezekben a fordításokban a szakmai pontosság mellett az irodalmi megformáltság is fontos szerepet kap a fordítás során is. Ugyancsak fontos kérdésként merülnek fel a szaktörténeti kérdések mellett az irodalmi szempontok is: különösen Diodóros esetében, akinél rendkívül fontos kérdés – a történeti munkamódszer mellett – az irodalmi eszköztár vizsgálata a szerző önállóságának megítélésében, s az irodalmi jellegű vizsgálatoknak igen komoly történeti következményei vannak. Például Diodóros igen nagy terjedelmű művének különböző részeihez különböző forrásokat használt, kivonatolt, mivel ennek ellenére a végeredmény, a *Bibliothéké historiké* stílusa egységes és következetes, el kell vetnünk azt a hagyományos feltételezést, hogy Diodóros „ész nélkül” kompilált stb. Ezek a történeti és irodalmi kérdések mind a kísérő tanulmányokban, mind a jegyzetekben helyet kaptak.

Ebbe csoportba a következő munkáim tartoznak:

1. *Phótiós kivonata a knidosi Ktésiasz Persika c. művéből.* (Fordítás, bevezető, jegyzetek). Antik Tanulmányok 54, 2010, 169-189.
2. *Michaél Psellos: A Digesta felosztása.* (Fordítás, jegyzetek). Antik Tanulmányok 55, 2011, 163-166.
3. *Philippos halála Diodórosznál (Diod. XVI. 91-94),* (fordítás, bevezető, jegyzetek) Ókor 19, 2020.3, 99-107.
4. *Nagy Sándor uralkodása. Diodórosz Történeti könyvtárának 17. könyve.* (Fordítás, bevezető, jegyzetek). Budapest, 2021
5. *Diodórosz és a harmadik szent háború I.* (fordítás, bevezető, jegyzetek) Ókor 21.1, 2022, 97-109
6. *Diodórosz a szövetséges háborúról. Antikvitás és reneszánsz ünnepi különszám Lázár István Dávid 60. születésnapjára.* (fordítás, jegyzetek) 2022, 309-316.
7. *Nagy Sándor uralkodása. Diodórosz Történeti könyvtárának 17. könyve.* (Fordítás, bevezető, jegyzetek). Budapest, 2021
8. *Diodórosz és a harmadik szent háború II.* (fordítás, bevezető, jegyzetek) Ókor 22.1, 2023, 53-60.
9. *A himerai csata (Diodórosz 11,20-26).* Antikvitás és reneszánsz. 16, 2025.2, 139-151.
- 10.

A **második csoport**ba a római jogi, város- és államigazgatási források fordításai tartoznak, görög és latin nyelvből. Ezeknél a forrásoknál az irodalmi szempont nem mindig érvényesül, mivel ezeknek a forrásoknak a megszövegezése nagyon széles skálán mozog. A törvénytövegek esetében (*lex Irnitana*, *lex Troesmensium*) nincs irodalmi cél, csak jogi, így ezek esetében az irodalmi szempontokat a szakmai szempontok egyértelműen felülírják a szövegek eredeti megalkotása idején és a fordítás során is. A *Digesta* a római jog klasszikus korába tartozó remekjogászok műveiből összeállított kompiláció, ennek megfelelően az eredeti szövegek magas irodalmi minőséget képviselnek, ez még a kompiláció során sem veszett el, így e szövegek – témájuktól eltekintve – szépirodalmi szintet képviselnek. A *Codex Theodosianus*ban és *Iustinianus*ban szereplő uralkodói rendelkezések ezzel szemben az ún. „kancelláriai” stílust képviselik (főleg a *Codex Theodosianus*ban): túl dagályosak és modorosak – különösen mai szemmel nézve. Ezt a fordításban is érvényesíteni kellett, bár némi kompromisszummal, hogy az eredeti stílus megőrzése ne menjen az érthetőség rovására, különösen mivel gyakran túlbonyolított jogi szövegekről van szó.

Ebbe csoportba a következő munkáim tartoznak:

1. *A lex Irnitana (egy Flavius-kori municipium törvénye)*. (Fordítás, bevezető, jegyzetek). Documenta Historica 77. Szeged 2007, 75 l.
2. *Hivatalnokok, lázadók, szerzetesek. (Késő római szöveggyűjtemény I.)* (Lektorálás, a közigazgatásra vonatkozó szemelvények fordítása, bevezetés, jegyzetek 7-12, 16-24). Társszerzők: Bara P., Palotás Gy., Szabó Á. Á. és Varga F., Documenta Historica 84. Szeged 2011, 85 l.
3. *Városi közigazgatás a Digesta 50. könyvében*. (Fordítás, bevezető, jegyzetek). Documenta Historica 85. Szeged 2011, 103 l.
4. *Troesmis város törvénye a Kr. u. 2. század végéről*. (fordítás, bevezető, jegyzetek) Belvedere Meridionale 31/1, 2019, 89-99.
5. *Városi vezető rétegek és közigazgatás a késő római kodifikációban I. – Források* (Fordítás, jegyzetek, utószó). Budapest 2023.

A **harmadik csoport**ba a szöveggyűjtemények tartoznak. Ezek elsősorban oktatási céllal készültek, s jellegüknél fogva nagyon sokféle szöveget tartalmaznak (feliratok, jogi szövegek, történetírói és irodalmi művek). E szöveggyűjtemények összeállítása során fordítási, lektorálási, jegyzetelési munkát is végeztem görög és latin nyelvből is. E munkáknál a

közérthetőség és a minél nagyobb pontosság, szöveghűség volt a cél, akár az eredeti szövegek irodalmi minősége megőrzésének a rovására is.

Ebbe csoportba a következő munkáim tartoznak:

1. *Ókori indiai történeti szöveggyűjtemény.* (A görög-latin szövegek gondozása, lektorálás, fordítás, jegyzetek). Társszerkesztők: Wojtilla Gyula, Zentai György. Szeged 2012, 176 l.
2. *Késő római szöveggyűjtemény.* (Szerkesztés, fordítás, lektorálás, jegyzetek). Szeged 2013, 418 l. Társszerkesztő: Dr. Székely Melinda

A **negyedik csoportba** a „passzív” fordítói tevékenységem sorolható, amely egyrészt fordításokról készített recenziós, nagyobb számban pedig lektori tevékenységet jelent. Utóbbit főleg a Szegedi Tudományegyetem Ókortörténész diákkörének keretein belül fejtettem ki, a hallgatók fordításai a Documenta Historica sorozat 82., 84., 87. és 95. kötetében jelentek meg. Lektoráltam Székely Melinda 2019-ben megjelent Pacatus fordításkötetét is. Recenziós tevékenységem főleg a római államigazgatással kapcsolatos magyar, illetve német fordításokhoz kapcsolódik.

Ebbe csoportba a következő munkáim tartoznak:

1. Rec.: A Codex Iustinianus 12. könyve. A Római Birodalom igazgatása a iustinianusi kodifikációban. Fordította: Kelemen Miklós. Budapest 2008 (Acta Wenzeliana 6.) 98 l. Antik Tanulmányok 54, 2010, 307-309.
2. Rec.: A lex Irnitana új kiadása. Hiánypótló munka a német ókortudományban? Die Lex Irnitana. Ein römisches Stadtrecht aus Spanien. Lateinisch und deutsch. Herausgegeben, eingeleitet und übersetzt von Joseph Georg Wolf. (Texte zur Forschung 101.) Darmstadt 2011 159 l. Belvedere Meridionale 23/3, 2011, 113-118. = Acta Classica Universitatis Scientiarum Debreceniensis 49, 2013, 115-121.
3. Peres Imre –Ledán M. István: Ókori görög sírfeliratok, A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének kiadványai 2., Debrecen, 2023, 504 pp. Antikvitás & Reneszánsz 14.2, 2024/2, 219-223.

A Peko kiadó felkérésére angol nyelvből is készítettem fordítást:

1. *Goldsworthy, A.:* Cannae. Hannibál legnagyobb győzelme Róma felett. Gyomaendrőd 2025 (fordítás angolból)